

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3358/2020. (X. 14.) AB VÉGGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.IV.20.604/2018/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozók [SMART FOOD INNO Kutatás-fejlesztési Kft., 4027 Debrecen, Hősök útja 1-3. korábbi név: Alpriv Kft. (a továbbiakban: Indítványozó I.); Sax Invest Kft., 4027 Debrecen, Honvédtemető u. 55. (a továbbiakban: Indítványozó II.); Hajdúsági Sütődék Zrt., 4027 Debrecen Hősök útja 1-3., (a továbbiakban: Indítványozó III.), egy magánszemély indítványozó (a továbbiakban: Indítványozó IV.), és egy másik magánszemély indítványozó (a továbbiakban: Indítványozó V.)] jogi képviselőjük (Dr. Halmos Ügyvédi Iroda, ügyintéző ügyvéd: dr. Halmos Tamás) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt terjesztettek elő, melyben kérték a Kúria Pfv.IV.20.604/2018/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és semmisítését. Az indítványozók a kifogásolt bírói döntést ellentétesnek vélték az Alaptörvény VI. cikk (1) és (2) bekezdéseiben, a XXIV. cikk (1) bekezdésében, továbbá a XXVIII. cikk (1), (2) és (7) bekezdéseiben foglaltakkal.
- [2] 1.1. A panasz alapjául szolgáló személyiségi jog megsértése és kártérítés iránti peres eljárás szempontjából releváns tényállás szerint az Alföld Fűszért Vállalatot az Állami Vagyonügynökség (a továbbiakban: ÁVÜ Rt.) a vállalat elégtelen működése miatta 1993. december 31-én részvénytársasággá alakította, majd (figyelemmel arra, hogy a cég eredményei nem javultak) 1994. szeptemberében a részvényeit értékesítette. Ennek során az Indítványozó I. (még a korábbi névén) 25 százalék+1 szavazatot szerzett (melyhez E-hitelt vett fel a Magyar Kereskedelmi Banktól), míg a további részvényeket az ÁVÜ Rt. és a dolgozói MRP szervezet birtokolta. 1994 végére az Rt. kötelezettségei 823 millió Ft-ot tettek ki, melyből 529 millió Ft rövid lejáratú bankhitel volt. 1995 februárjában a Magyar Hitelbank 50 millió Ft-os inkasszót nyújtott be, továbbá a Magyar Kereskedelmi Bankkal együtt zálogjogukat is érvényesítették a részvénytársaság saját tulajdonú készleteinek nyolcvan százaléka zár alá vételével. Az ebből befolyó összeg hatvan százalékát kényszersztörlésként a bankoknak utalták át, így a részvénytársaság csak a fennmaradó negyven százalékkal rendelkezhetett. Majd az Rt. tevékenységét hitelező öt bank kivonult a cég finanszírozásából. A kényszersztörlések hatására az Rt. hitelállománya 27,3 millió forintra csökkent, azonban ezzel egyidejűleg az Alföld Fűszért Rt. szállítói felé nem tudott fizetni, ezért azok többsége beszüntette felé a szállítást (mivel az Rt. tartozása feléjük 253 millió Ft-ról 453 millió Ft-ra emelkedett). Az Rt. 1995 májusára elvesztette a működőképességét. Az Indítványozó I. (1 760 000 Ft törzstőkéjű, 162 450 000 Ft névértékű Alföld Fűszért részvényből álló) üzletrészt egy kft. 1995 májusában adásvétel keretében megvásárolta, így egyszemélyes tulajdonossá vált az Indítványozó I.-ben. Ezt követően az Indítványozó V.-öt 1995. május 29-én vezérigazgatónak választották az Alföld Fűszért Rt.-ben. 1995 június 6-án az Indítványozó II.-t (még korábbi névén) bejegyezték a cégjegyzékbe egyszemélyes társaságként, amelynek alapítója a fent említett kft., míg tulajdonosa hatvan százalék arányban az Indítványozó V. volt. Ennek az 1992-ben alapított cégnek a tulajdonosa a 2001. december 18-i végelszámoláskor kilencven százalékban Indítványozó V., míg tíz százalékban az Indítványozó IV. volt. Egy nappal később a kft. törzstőkeemelését hajtott végre az Indítványozó I. 1 670 000 Ft-os üzletrészeinek a 162 450 000 forintra felértékelte apportálásával, míg az alapításkori 1 000 000 Ft törzstőkét visszautalták az alapító kft.-nek. Indítványozó II. az Alföld Fűszértől „átvette” a jelzálogjoggal nem terhelte vagyontárgyakat, továbbá a dolgozókat, tehát az Alföld Fűszért Rt. 1995. július 5-én és augusztus 31-én eszközöket apportált az Indítványozó II. kft.-be, amellyel az gazdagodott. Míg 1995. június 6-án két cég, 1995. június 30-án egy további, és szeptember 7-én szintén egy másik cég felszámolási kérelmet nyújtott be az Alföld Fűszért Rt. ellen.

- [3] Az Indítványozó V. és a már említett kft. ügyvezető igazgatója ellen többen (pl. az ÁVÜ Rt.), továbbá az Alföld Fűszért Rt. ellen is feljelentést tettek, melyek alapja az volt, hogy az Alföld Fűszért Rt. tartozásait nem egyenlített ki, egyes hitelezőket jogtalan előnyben részesítettek, a fennmaradó vagyont a saját cégükbe mentették át. A Hajdú-Bihar Megyei Bíróság 1995. október 4-i keltű, 1995. december 7-én jogerőre emelkedett végzésével megállapította az Alföld Fűszért Rt. fizetéseképtelenségét és elrendelte a cég felszámolását.
- [4] 1.2. A Hajdú-Bihar Megyei Rendőr-főkapitányság 1995. október 24-én nyomozást rendelt el az Alföld Fűszért Rt. ügyében tartozás fedezetének elvonása és más bűncselekmények alapos gyanúja miatt, melynek keretében 1995. november 29-én iratokat foglalt le az Alföld Fűszért Rt. és az Indítványozó II. irodáiban. Az érintettek nem éltek panasszal az iratok lefoglalása iránt. Az Indítványozó V.-öt, továbbá az Alföld Fűszért Rt. és az Indítványozó II. többi vezetőjét 1995. november 30-án őrizetbe vették. Az Indítványozó V. 1995. november 30-tól őrizetben volt, míg 1995. december 1-től 1996. február 5-ig előzetes letartóztatásban volt, a gyanúsítás szerint különösen nagy vagyoni hátrányt okozó hűtlen kezelés büntette, csődbüntett, hitelező jogtalan előnyben részesítése, illetve tartozás fedezetének elvonása miatt indítottak nyomozást, majd azt kiterjesztették a valótlan érték megjelölésének büntetetté is. A nyomozás során a rendőr-főkapitányság iratokat szerzett be, tanúkat hallgatott ki és szakértőt rendelt ki. Az Indítványozó V. előzetes letartóztatásáról a Debreceni Városi Ügyészség döntött. A Debreceni Városi Bírósághoz 1996. október 22-én nyújtott be vádiratot a Debreceni Városi Ügyészség. Végindítványában (1999. július 1.) az ügyészség az addig előadott vádirati tényállást jelentősen módosítva az Indítványozó V. vonatkozásában arra tett indítványt, hogy hitelező jogtalan előnyben részesítésének vétségében mondja ki bűnösnek a bíróság.
- [5] A Debreceni Városi Bíróság az 53.B3210/1996./105. számú, 1999. július 5-én jogerőre emelkedett ítéletével a vád alól az Indítványozó V.-öt felmentette. Az ítélet indokolásában kifejtette, hogy a tartozás fedezetének elvonása büntett vonatkozásában a fedezet kikötésének hiányában nem valósult meg a bűncselekmény egyik tényállási eleme, míg a csődbüntett esetében (a tárgyalási szakban kirendelt szakértő véleményre alapítva) nem volt elkövetési magatartás. A különösen nagy vagyoni hátrányt okozó hűtlen kezelés büntette vonatkozásában az akkor hatályos gazdasági társaságokról szóló 1988. évi VI. törvény szabályainak be nem tartása, az Alföld Fűszért Rt. részvényeinek elértéktelenedése, és egy bizonyos összegű leltárhiány bekövetkezése megállapítható volt, de ezen események és az Indítványozó V., valamint a további vádlottak magatartása között az okozati összefüggés – a bíróság szerint – kétséget kizáró módon nem volt bizonyítható.
- [6] A folyamatban volt büntetőeljárás ideje alatt a Hajdú-Bihar Megyei Rendőr-főkapitányság munkatársai több sajtónyilatkozatot tettek, amelyekre tekintettel számos sajtóorgánium foglalkozott a fentiekben ismertetett büntetőeljárással. Emellett a tájékoztatás körében az ügyészség is adott ki az ügyben sajtóközleményeket. Az Indítványozó V. a felmentését követően kártalanítási eljárást indított a fogvatartása miatt, melyben született elsőfokú ítélet 3 millió Ft, valamint annak kamatai és perköltség megfizetésére kötelezte a Magyar Államot. Annak indokolása szerint az Indítványozó V. jelentős szerepet töltött be a megye üzleti életében, ezt továbbá a banki világban betöltött jóhírneve sérelmét értékelve. A Legfelsőbb Bíróság mint másodfokú bíróság ítéletével a marasztalási összeget 1 500 000 Ft-ra leszállította, mivel érvelése szerint kizárólag az előzetes letartóztatással összefüggésben keletkezett hátrányok miatt érvényesíthető kártalanítás.
- [7] 1.3. Az indítványozók felperesként 2002. július 3. napján kártérítés iránti terjesztettek elő keresetet (melyet többször módosítottak) a Legfőbb Ügyészség mint I. rendű alperes és a Hajdú-Bihar Megyei Rendőr-főkapitányság mint II. rendű alperes ellen, melyet a Fővárosi Törvényszék 2.P.26.139/2002/197. számú ítéletével azzal utasított el, hogy nem állapította meg, hogy a felperesek által állított kár a büntetőeljárással, illetőleg az alperesek jogellenes magatartásával okozati összefüggésben állna. A kár valójában ugyanis az Alföld Fűszért Rt. felszámolásából ered, amelynek a társaság fizetéseképtelensége volt a kiváltó oka, míg az Indítványozó I-II-III. nem vagyoni kára bizonyítatlan maradt. A Fővárosi Ítéltábla 9. Pf.21.470/2012/13. számú végzésével a Fővárosi Törvényszék ítéletét hatályon kívül helyezte, az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította, mivel azt állapította meg, hogy az elsőfokú bíróság részben pontatlan, és ekként elbírálgathatatlan kereseti kérelmeket tárgyalt. Az indítványozók nem jelölték meg, hogy káraik milyen tények alapján állapíthatók meg, így ez alapján az okozati összefüggés nem volt vizsgálható.

- [8] 1.4. Jelen alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló, a Fővárosi Törvényszék 28.P.21.333/2013. számon újraindult eljárása során az indítványozók mint felperesek a keresetüket több esetben módosították. Általánosságban ugyanakkor egyaránt kérték személyiségi jogaik megállapítását, valamint vagyoni és nem vagyoni káruk megtérítését, összesen 2 006 270 000 Ft összegben, ezek megfizetésére kérték kötelezni az I. és a II. rendű alpereseket. Az indítványozók a személyiségi jogsértés megállapítására irányuló kereseti igényeiket arra alapították, hogy bár az alperesek a büntetőeljárás aktuális állásáról a tényeknek megfelelően tájékoztatták a sajtót, azonban a nyomozásról való híresztelés azért sértő és jogellenes, mert maga a nyomozás jogellenes volt. Azzal, hogy a közlemények a nyomozást jogszerűnek tüntették fel, ez a körülmény alkalmas a felperesek személyiségi jogséremlére előidézésére. Kártérítési keresetüket arra alapították, hogy az alperesek kirívóan szakszerűtlen és koncepciózus büntetőeljárást folytattak le, ezért magatartásuk felróható. E körben kiemelték a nyomozást felügyelő és a vádemelést előkészítő, majd a vádiratot benyújtó ügyész más eljárásokban tett vallomását. Továbbá álláspontjuk szerint vagyoni káraik merültek fel, mert a büntetőeljárás megakasztotta és meghíúsította az Alföld Fűszért Rt. adósságrendezési programját, és a reorganizációt, ez vezetett az Alföld Fűszért Rt. felszámolásához, illetve a Mega Plusz Kft.-be átszerződő üzleti modell meghíúsulásához. Így a keresetben megjelölt kárukat az Alföld Fűszért Rt. részvényeinek elértéktelenedéséből, a reorganizációba befektetett eszközök elvesztéséből, valamint az esetleges sikeres reorganizáció alapján befolyt jövedelem elvesztéséből eredeztették. Nem vagyoni kártérítésre vonatkozó keresetük alapjaként azt jelölték meg, hogy az Indítványozó V.-tel szembeni büntetőeljárás valamennyi általa vezetett gazdasági társaságra kihatott, így a velük szembeni üzleti bizalom csökkent, amely független volt attól, hogy az Indítványozó V.-öt végül felmentették, ugyanis a megindult büntetőeljárás ténye alkalmas volt az üzleti bizalom megingatására. Az egyes indítványozók vonatkozásában pedig külön rögzítette, hogy mely felperesek milyen összegű kártérítésre tartanak igényt.
- [9] Az alperesek az indítványozók keresetének elutasítását kérték, vitatva, hogy bármilyen jogellenes magatartást követtek volna el, mivel az eredménytelen vádemelés önmagában még annak nem tekinthető. Vitatták továbbá, hogy eljárásuk személyiségi jogséremlét okozott volna, továbbá előadták, hogy a sajtó a büntetőeljárás állásáról az akkori helyzetnek megfelelően tájékoztattott.
- [10] Az elsőfokú bíróság az indítványozók keresetét elutasította. Indokolásában részletesen kifejtette, hogy a jogerős felmentéssel végződő büntetőeljárások a bírói gyakorlat értelmében nem eredményezik automatikusan az eljáró szervek kárfelelősségét, ez csak felróható magatartás, így például szakszerűtlen eljárás esetén lenne megállapítható. Az alperesi felróhatóság részletes vizsgálatát elvégezve kitért – többek között – arra, hogy a büntetőeljárás kivételesen csak akkor lehet jogellenes, ha annak megindítása jogellenesen történik, így pl. a nyomozóhatóság nem a hatáskörében jár el, nyilvánvalóan alaptalanul indítanak büntetőeljárást, vagy kivételesen a hatáskörével visszaélve rendeltetésellenes céllal indítja meg a büntetőeljárást. Ez esetben sem a büntetőeljárás maga, hanem annak megindítása a károkozó magatartás. Így az indokolás szerint a kereseti kérelemben felróható magatartásként megjelölt büntetőeljárás egésze nem lehet felróható, a kártérítési kereset már ezért is alaptalan.
- [11] Az elsőfokú bíróság utalt arra, hogy a büntetőeljárás a hitelezők és az Alföld Fűszért Rt. egyik tulajdonosa feljelentése alapján indult, és nem lehetett kétségtelenül kizárni a bűncselekmény elkövetését, így a II. rendű alperes úgy járt el, ahogy az adott helyzetben a büntetőeljárás törvény alapján elvárható. Ebben a körben az iratok megvizsgálása, az érintettek meghallgatása nem tekinthető szakszerűtlen magatartásnak. Hangsúlyozta továbbá, hogy a felperesek sem az iratok lefoglalásával, sem annak módjával szemben nem éltek jogorvoslattal, ezért ezzel összefüggésben kárigényt nem érvényesíthetnek. Megállapította továbbá, hogy önállóan az iratok lefoglalása nyomán bekövetkező kárt a felperesek nem tudtak meghatározni. A nyomozás és a vádemelés során eljáró ügyésznek a vele szemben folytatott fegyelmi eljárást követő eljárásokban előadott nyilatkozataival összefüggésben hangsúlyozta, hogy a nyomozóhatóság felróhatóságának bizonyítására egy-egy szövegkörnyezetből kiragadott, ismeretlen körülmények közötti kijelentés nem alkalmas. Ugyanakkor nem felróható az ügyésznek, hogy az ügy társadalmi jelentőségére tekintettel úgy tekint az esetre, mint ami példa a bűnüldöző szervek és a társadalom tagjai számára, különösen, ha a tárgybeli cselekmény esetében még nincs bírói gyakorlat. Utalt továbbá arra, hogy a nyomozóhatóságnak és az ügyésznek a bűncselekmények felderítését és a szakszerű vádemelést kell elvégeznie, a bűnösségről nem neki kell meggyőződnie, az a bíróság feladata.

- [12] Az elsőfokú ítélet indokolása kiemelte továbbá, hogy a büntetőeljárás eredményességéhez fűződő olyan felelősségnek, amely alapján a bűnüldöző szerveknek eredménytelen eljárásuk esetére folyamatosan kártérítési felelősséggel kellene számolniuk, nincs jogszabályi alapja. Az indokolás külön részletesen foglalkozott a vád alappilléret jelentő szakértői véleménnyel. Ezzel kapcsolatban – többek között – kiemelte, hogy a szakértő által hiányolt iratok több év elteltével épp a vádlottaktól kerültek elő, azaz az ő birtokukban voltak annak ellenére, hogy állítólag az összes iratait lefoglalta a nyomozóhatóság. Megjegyezte továbbá, hogy a büntetőeljárás azon okból nem tekinthető szakmaiatlannak és felróhatónak, mert olyan tanúvallomásokon alapul, amiket később visszavontak. Míg a büntetőeljárás szakszerűségével kapcsolatos szakértői véleményre nézve kifejtette, hogy annak tulajdonított jelentőséget, hogy a bíróság nem szüntette meg az eljárást.
- [13] Az elsőfokú bíróság a vagyoni kárigényekkel kapcsolatban összességében azt állapította meg, hogy azok nem a büntetőeljárás miatt keletkeztek (így pl.: a felszámolási eljárás hamarabb megindult, mint a büntetőeljárás) hanem azért, mert az Alföld Fűszért Rt. egyes hitelezői, továbbá közel ötven százaléku tulajdonosa nem támogatta sem az adósságrendezési tervet, sem a reorganizációt. A támogatás hiánya pedig nem okozata, hanem éppen oka volt a büntetőeljárásnak. Az üzleti jóhírnév sérelmével összefüggésben az indokolás kifejtette, hogy az indítványozók társadalmi megbecsülését a nyomozás való ténye sértette, nem pedig annak valamilyen színben történő feltüntetése. Utalt továbbá a PK. 14. számú állásfoglalásban foglaltakra, amely szerint a sajtó jogosult tájékoztatást nyújtani a büntetőeljárás állásáról, és azt megtehetik maguk a hatóságok is. A nem vagyoni kártérítési igényekkel összefüggésben azt hangsúlyozta, hogy az indítványozók a tájékoztatással kapcsolatos személyiségi jogsértés megállapítását kérték, a nem vagyoni kárukat azonban nem erre, hanem magának a büntetőeljárásnak a jogellenességére alapították. Mivel a büntetőeljárás lefolytatása az alpereseknek nem volt felróható, ezért nem volt megállapítható a sajtóközlemények jogsértő jellege sem.
- [14] Az indítványozók fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta és az indítványozók által egyetemlegesen fizetendő perköltség összegét 7 500 000 Ft-ra leszállította. Ezt meghaladón az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.
- [15] A másodfokú bíróság megállapította, hogy az elsőfokú bíróság ítélete vonatkozásában a fellebbezés kisebb részben, a perköltség megállapítását érintően alapos, egyébként alaptalan. A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság döntésével teljes egészében, az indokolásban kifejtett érveivel nagyobb részben egyetértett.
- [16] A másodfokú bíróság részletesen foglalkozott az indítványozók eljárási kifogásaival. A jogerős ítélet megállapította, hogy az elsőfokú bíróság helytállóan osztotta ki a bizonyítási terhet és megfelelően vizsgálta, hogy az érintettek eleget tettek-e az e szerinti bizonyítási kötelezettségüknek, mindezek alapján azt állapította meg, hogy eljárási okból az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésére nem volt alap. Megállapította továbbá – egyezően az elsőfokú ítélettel –, hogy az indítványozók nem tudták bizonyítani az alperesek eljárásának jogellenességét. A jogerős ítélet a nyomozás és a vádemelés, mint magatartásösszesség jogellenességével kapcsolatban teljes egészében osztotta az elsőfokú bíróság indokait. A jogerős ítélet megállapította, hogy a felperesek nem tudták bizonyítani azon állításaikat, hogy a feljelentések megtétele vagy a felszámolási kérelmek benyújtásához az alperesek ténykedése vezetett volna.
- [17] Az indítványozók szintén nem bizonyították, így nem találta helytállónak azt az indítványozói állítást, mely szerint a bizonyítás igazolására kizárólag a titkos nyomozás irataiban voltak találhatóak a bizonyítékok, amelyek megismerését a II. rendű alperes rosszhiszemű magatartása akadályozott meg. A jogerős ítélet indokolása továbbá azt is kifejtette, hogy a titkos nyomozás iratainak selejtezése a perbeli bizonyítás szempontjából irreleváns, miután ezen eljárás során keletkezett iratok semmilyen formában nem képezték az Indítványozó V. ellen indult büntetőeljárás részét, az abban keletkezett iratok nem kerültek felhasználásra. A jogerős ítélet kiemelte továbbá, hogy a nyomozás során folytatott egyes eljárási cselekmények közül a gyanúsítottakkal szembeni kényszerintézkedés elrendelése nem az alperesek döntése volt, ezért ebből eredő káraikat még annak jogellenessége esetén sem érvényesíthették volna az alperesekkel szemben. Nem találta alaposnak továbbá a nyomozás során folytatott egyéb tevékenységek, így a tanúk kihallgatása, a szakértők kirendelése, illetve az iratok lefoglalása körében előadott indítványozói érveket sem. Megállapította továbbá, hogy a vádlottak javára szolgáló információk visszatartására utaló körülmény nem vált bizonyítótá. A jogerős ítélet szerint nem nyert igazolást, hogy a nyomozásra és a vádemelésre nem a rendelkezésre álló iratok és nem a vádhatóság szakmai meggyőződése, hanem valamilyen preconcepció alapján került volna sor.
- [18] A jogerős ítélet ugyanakkor kifejtette azt is, hogy nem értett egyet azzal az alperesi állásponttal, hogy az alperesek munkavégzése során nem előírás a megfelelő szakmaiság, csupán a törvényi előírások betartása szükséges az eljárás jogszerűségéhez. Ehhez képest kifejtette, hogy a vádemelés szakmai színvonala képezhetette

az eljárás tárgyát, azt szükséges volt vizsgálni. A másodfokú bíróság összességében arra a következtetésre jutott, hogy a vádirat benyújtásakor rendelkezésre álló adatok kellő alapot nyújtottak annak megállapítására, hogy a meggyanúsított személyek tevékenysége, magatartásuk összessége megfeleltetheti a vádban meghatározott büntetőjogi tényállásokat. Hangsúlyozta, hogy önmagában az I. rendű alperes szakmai meggyőződésének helytelensége még nem jelenti egyben eljárása jogszerűtlenségét, illetve jogellenességét. Külön kiemelte, hogy az Indítványozó V. által hivatkozott reorganizációs terv nem volt készen, az fizikai formában nem jelent meg. A másodfokú bíróság az indítványozók koncepciók eljárására vonatkozó álláspontjával szemben azt is megállapította, hogy azt cáfolja, hogy az I. rendű alperes a bírói szakban a módosuló tényállásra tekintettel több vádpont tekintetében ejtette a vádat, vagyis nem ragaszkodott elvtelenül a vádlottak elítéléséhez. A jogerős ítélet szerint összességében az alpereseknek a nyomozás és a vádirat benyújtása során tanúsított magatartásának jogellenessége nem volt megállapítható. Az indítványozóknak a jóhírnév megsértésére alapított keresetere vonatkozóan a másodfokú bíróság osztotta az elsőfokú ítéletben foglaltakat. Összességében a jogerős ítélet arra az álláspontra helyezkedett, hogy az indítványozók keresete sem a személyhez fűződő jog, sem a közigazgatási, rendőrségi, ügyészségi jogkörben okozott kártérítés vonatkozásában nem volt alapos, azok nem álltak meg, ezért az igényelt jogkövetkezményekre a jogerős ítélet szerint szükségtelen lett volna bizonyítást lefolytatni, így az ezzel kapcsolatos bizonyítási indítványokat az elsőfokú bíróság megalapozottan utasította el.

- [19] A jogerős ítélet ellen az indítványozók mint felperesek terjesztettek elő felülvizsgálati kérelmet, melyben elsődlegesen kérték a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és a keresettel egyező tartalmú új ítélet meghozatalát. Másodlagosan kérték a kereset jogalapjának közbenső ítélettel történő megállapítását és a kártérítés tekintetében az elsőfokú bíróságnak az eljárás lefolytatására való utasítását. Harmadlagosan kérték, hogy a Kúria helyezze hatályon kívül a jogerős ítéletet és rendelje el az új eljárás lefolytatását az elsőfokú bíróság számára új határozat meghozatalával. Részletesen kifejtett álláspontjuk szerint ugyanis az eljáró bíróságok a tényállást hiányosan állapították meg és abból helytelen következtetéseket vontak le.
- [20] A Kúria ítélete a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. Annak indokolása kifejtette, hogy a korábbi másodfokú hatályon kívül helyező ítélet – szemben az indítványozók előadásával – nem állapította meg az indítványozók követelésének jogalapját. Megerősítette a jogerős ítélet azon megállapítását, miszerint önmagában az, hogy az indítványozóknak az ezt megelőző másodfokú eljárásban előterjesztett pontosított keresetét tárgyalásra alkalmasnak ítélte, önmagában még nem jelenti azt, hogy a pontosított kereset jogalapját a hatályon kívül helyező végzés megállapította volna.
- [21] A jogerős döntéssel egyezően megállapította, hogy az indítványozók ténylegesen nem tudták bizonyítani, hogy a feljelentések megtétele vagy a felszámolási eljárás megindítása az alperesek tevékenysége miatt következett be, vagy arra az ő pressziójuk miatt került volna sor. Továbbá helyesen mutatott rá a jogerős ítélet, hogy az egyáltalán nem került igazolásra, hogy ez utóbbira nézve a titkos nyomozás iratai lehettek volna az egyedüli bizonyítékok. Szintén egyetértett a jogerős ítélet azon következtetésével, hogy a gyanúsítottakkal szembeni kényszerintézkedés elrendelése az adott bíróság magatartása volt, ezért az abból adódó károkat, hátrányokat nem lehet az alperesekre terhelni. Kifejtette továbbá, hogy a kényszerintézkedés jogi tartalma nem a polgári bíróság elé tartozó kérdés, ezért abban nem foglalhatott állást. A kúriai ítélet megállapította, hogy az indítványozók a felülvizsgálati kérelmükben alapvetően a jogerős ítélet mérlegelési tevékenységét támadták. Erre nézve azonban annak indokolása hangsúlyozta és részletezve bemutatta, hogy az egyetlen vonatkozásban sem volt kirívóan okszerűtlennek tekinthető. A kúriai ítélet összességében megállapította, hogy a jogerős ítélet nem tévedett akkor, amikor a vádlottak felmentésével végződött büntetőeljárásban a nyomozás és a vádemelés során eljáró alperesek jogellenes, felróható magatartására való megalapozott következtetést nem tudott levonni. A felperesek személyhez fűződő jogának sérelmével összefüggésben kiemelte, hogy a sajtóközlemények tekintetében csak és kizárólag az vizsgálható, hogy azok összhangban álltak-e az eljárás aktuális állásával, ugyanakkor ezt az indítványozók maguk sem vitatták. Továbbá arra is helyesen mutatott rá a jogerős ítélet, hogy az alperesek a sajtóval közölt tényeken túlmenően a cikkek megfogalmazásáért nem tehetők felelőssé.
- [22] Mindezekre tekintettel a felülvizsgálati ítélet a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta, miután álláspontja szerint az indítványozók keresete sem a személyhez fűződő jog, valamint közigazgatási, rendőrségi, vagy ügyészségi jogkörben okozott kártérítésre vonatkozóan (jogellenesség hiányában) nem volt megalapozott. Megerősítette, hogy jogalap hiányában az eljáró bíróságok megalapozottan utasították el a bizonyítási indítványok teljesítését mind az okozati összefüggés, mind a bekövetkezett kár nagysága tekintetében. A felülvizsgálati bíróság szerint a jogerős ítélet a rendelkezésre álló bizonyítékokat okszerűen, logikai hiba nélkül mérlegelte, döntését pedig kellő mértékben megindokolta, ezért a jogerős ítélet érdemben helytálló.

- [23] 1.5. Az indítványozók ezt követően fordultak az Alkotmánybírósághoz – az Abtv. 27. §-ára alapított – alkotmányjogi panaszukban a Kúria Pfv.IV.20.604/2018/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérve, miután nézetük szerint az sérti az Alaptörvény a VI. cikk (1) bekezdése szerinti jóhírnevüket, az Alaptörvény VI. cikk (2) bekezdése szerinti személyes adataik védelméhez való jogukat, az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes hatósági eljáráshoz való jogukat, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jogukat, az Alaptörvény XXVIII. cikk (2) bekezdésébe foglalt ártatlanság védelméhez való jogukat, valamint az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslathoz való jogukat.
- [24] Az indítvány részletes indokolást tartalmaz annak befogadhatóságára nézve, majd ezt követően részletesen bemutatja a polgári peres eljárás releváns cselekményeit, továbbá hangsúlyozza az annak előzményeül szolgáló büntetőeljárás példastatuálási jellegét, valamint utal a büntetőeljárás során az ügyészség szakmai hozzáértésének alapvető hiányára. Az indítványozók álláspontja szerint a büntetőeljárás során a nyomozóhatóság jogellenesen kereste meg az üzleti partnereit olyan tartalommal, amely prejudikálta a gyanúsítottakat, erre nézve a bíróságok, így a Kúria döntése sem foglalt állást. Az indítvány részletesen kifejtett álláspontja szerint a büntetőeljárás során a gyanúsítások is jogellenesek voltak, nem állhatott fenn alapos gyanú. Az indítvány érvelésében részletesen bemutatja, hogy nézete szerint az alperesek sajtótájékoztatásai az indítványozókat sértő, valótlan tényeket állítottak és híreszteltek, illetve való tény hamis színben tüntettek fel. Az indítvány szerint a vádirat elemei olyan hiányosságokban szenvedtek, mely az indítványozók alapjogát sértette. Továbbá érvelést tartalmaz a tekintetben, hogy a II. rendű alperes a per folyamán a titkos nyomozásra vonatkozó bizonyítékokat jogsértően leselejtezte, majd azok hiányát az indítványozók mint felperesek terhére értékelték. Az indítvány álláspontja szerint az ítéletek tényállása konkrét tévedéseket, csúsztatásokat, iratellenes megállapításokat tartalmaz, vagy épp nem tartalmaz semmilyen megállapítást, hiányosak a gyanúsítás, a sajtótájékoztatások, az iratlefoglalások, továbbá a lefoglalt iratok visszaszolgáltatásának jogellenes elmaradása, a titkos nyomozás iratainak leselejtezése. Ezért a nem valósághű, iratellenes tényállásra alapított ítéletek sértik a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 206. § (1) bekezdése és a 221. § (1) bekezdése rendelkezéseit. Utalt továbbá – többek között – arra, hogy a jogerős ítélet iratellenes, továbbá a bizonyítási teher téves telepítése az ügy érdemére kiható olyan lényeges eljárási szabálysértés, amelyet a kúriai döntés nem bírált el, ezen túl a perben rendelkezésre álló, általa pontosan megjelölt tanúvallomásokat a bíróságok ítéletei jogellenesen mellőzték.
- [25] Az indítvány az Indítványozó V. tekintetében az Alaptörvény XXVIII. cikk (2) bekezdésébe foglalt ártatlanság védelmének sérelmével összefüggésben előadott érvelése az alkotmánybírósági, valamint az Emberi Jogok Európai Bírósága joggyakorlatának részletes bemutatását követően előadta, hogy az eljáró hatóságok több eljárási cselekménye is megsértette azt. Itt is kifejtette, hogy az egész ügyet példastatuálási cézzal kezdeményezték a hatóságok, továbbá a gyanúsításra a bűnösséget alátámasztó konkrét bizonyítékok hiányában került sor. Álláspontja szerint az alapos gyanú jogállamban nem jelenti azt, hogy kísérleti jelleggel tesz ki egy személyt a büntetőeljárás hátrányos következményeinek. Ennek során utalt továbbá arra, hogy a bűnösséget a nyomozóhatóság prejudikálta az Indítványozó V. vonatkozásában harmadik személyek felé. Az indítványozóknak az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes hatósági eljáráshoz való joguk sérelmét – az Alkotmánybíróság gyakorlatára utalást követően – a büntetőeljárás koncepció, példastatuálási jellegével indokolta.
- [26] Az indítvány Alaptörvény VI. cikk (1) és (2) bekezdéseibe foglalt jóhírnevhez, valamint személyes adatok védelméhez való joga sérelmét a büntetőeljárás során a hatóság részéről a sajtónak adott nyilatkozataira vezette vissza. Az Indítványozó V. álláspontja szerint a büntetőeljárás során eljáró hatóságok (a peres eljárás alperesei) jogellenesen hozták nyilvánosságra a sajtóban a büntetőeljárás során nevét mint személyes adatát a hatósági nyilatkozatok alapján, ezzel sérült a jóhírnevhez és az ártatlanság védelméhez való joga. Álláspontja szerint a hatóságoknak az eljárás aktuális állásáról tett nyilatkozatai csak abban az esetben nem sértik az eljárással érintett személyek jóhírnevhez fűződő jogát, ha az eljárás aktuális állása a tényeknek megfelel, ezt azonban cáfolta az indítvány. Az indítvány a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét a büntetőeljárás jogellenessége okán állította. Érvelése szerint a megismételt eljárás során az ítéletek nem indokolták meg, hogy az előző eljárásban az indítvány szerint részjogerőssé vált kereset jogalapjától, amely álláspontjuk szerint a jogellenességet megállapította, miért tértek el. Ismételten utalt a tényállási elemek iratellenességére, amely az indítvány hivatkozása szerint sértette az indítványozóknak a bíróságok előtti egyenlő elbíráláshoz való jogát, illetve a fegyverek egyenlőségének az elvét. Emellett ismételten előadta, hogy a titkos nyomozás iratainak leselejtezése miatt bizonyítani nem tudott tényeket a bíróság az indítványozók terhére értékelte. Továbbá az indítvány hivatkozása szerint a megismételt peres eljárás során eljáró bíróságok több eljárási hibát is vétettek, nem az új

eljárásra utasító másodfokú végzés szerint folytatták le a bizonyítást, a bizonyítékok értékelését egyoldalúan, az előbbiek szerinti alapjogot sértő módon végezték, az ítéleti tényállást nem a keresetnek megfelelően állapították meg, az eltérést nem indokolták, az indítványozók beadványaiban foglaltakat nem bírálták el, így a bíróságok ítéletei hiányosak maradtak. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésébe foglalt jogorvoslathoz való joguk sérelmét azzal indokolták, hogy a megismételt eljárásban a bíróságok lényeges tényállási elemeket nem bírálták el, így pl. hogy az indítványozók mit állítottak, a perben, vagy éppen, hogy a tanúvallomások milyen tényállást bizonyítanak. Továbbá az indítványozók által állított tényálláshoz képest eltérő tényállást milyen bizonyítékok mérlegelése alapján állapították meg. Az indítvány álláspontja szerint ezen hiányosságok súlyosan korlátozták az indítványozók jogorvoslathoz való jogát.

- [27] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése, valamint az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján jelen ügyben tanácsban jár el. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróság elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról dönt, ennek során a tanács megvizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. Az Abtv. 56. § (3) bekezdése alapján befogadás visszautasítása esetén az Alkotmánybíróság rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [28] 3. Az Alkotmánybíróság fenti vizsgálata eredményeként arra a következtetésre jutott, hogy az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panasz – az alábbi okokra tekintettel – nem fogadható be.
- [29] 3.1. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozók a felülvizsgálati ítéletet 2019. szeptember 9-én vették át jogi képviselőjük útján, míg az alkotmányjogi panaszt 2019. november 8-án érkezett az elsőfokú bíróság, így az, az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti hatvan napos határidőben került benyújtásra.
- [30] Az indítványozók jogi képviselővel járnak el, aki meghatalmazását csatolta. A felülvizsgálati jogkörben hozott kúriai ítélet jogorvoslattal nem támadható, így az indítványozók jogorvoslati lehetőségeiket kimerítették. A kérelmezők az alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkeznek, és érintettségük – mivel a támadott felülvizsgálati ítélettel lezárt eljárásban félként vettek részt – fennáll.
- [31] 3.2. Az indítvány az Abtv. 52. § (1b) bekezdése szerinti, a határozott kérelemre vonatkozó feltételeket csak részben teljesíti, az alábbiak szerint. Az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz benyújtásának törvényi feltétele [Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pont], hogy az indítványozó valamely Alaptörvényben biztosított joga sérelmére hivatkozzon. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése alapján az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia; a kérelem – többek között – akkor határozott, ha egyértelmű indokolást tartalmaz arra nézve, hogy mi az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének a lényege, valamint, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével [ld. Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) és e) pontja]. Az indítvány ugyanakkor csak általánosságban ismerteti a jogorvoslathoz való, valamint az ártatlanság védelméhez való alapjogok tartalmát, azonban azt, hogy a Kúria döntése konkrétan hogyan sérti az indítványozók alapjogait, nem fejti ki. (Megjegyzi továbbá az Alkotmánybíróság, hogy az ártatlanság védelmének sérelmét az indítvány valójában csak az Indítványozó V. vonatkozásában állította, ugyanis a nyomozóhatóság részéről gyanúsítottként őt vádolták.) Az Alkotmánybíróság a fentiekben túl rámutat arra, hogy következetes gyakorlata alapján az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslathoz való jog a rendes jogorvoslatokra vonatkozik, ebből következően nem terjed ki a felülvizsgálatra mint rendkívüli jogorvoslatra, így nem hozható összefüggésbe a felülvizsgálat során hozott bírói döntéssel {összefoglalóan lásd: 36/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [60], legutóbb például: 12/2019. (IV. 8.) AB határozat, Indokolás [16]}.
- [32] 3.3. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet kell tartalmaznia, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést kell felvetnie. A feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [33] Az indítványozók által alkotmányjogi panaszukkal az Alaptörvény VI. cikk (1) és (2) bekezdéseinek, a XXIV. cikk (1) bekezdésére, továbbá a XXVIII cikk (1) bekezdése sérelme folytán támadott felülvizsgálati ítélet – utalva a másodfokú jogerős ítélet indoklására is – részletesen kifejtette, hogy a Kúria álláspontja szerint az ügyben miért került sor a felülvizsgálati kérelem elutasítására. Megállapítható, hogy a Kúria és (a jogerős döntés)

az indítvány állításával ellentétben részletesen foglalkozott az indítványozók alkotmányjogi panaszában megjelölt érvekkel: egyenként (mind az indítványozók által felhozott jogellenességgel, hogy a korábbi eljárás jogalapjának volt-e tekinthető, mind a szakszerűtlen eljárásra vonatkozó állításokkal, a bizonyítékok értékelésével, továbbá az indítványozók által előterjesztett, de az eljáró bíróság által le nem folytatott bizonyítási indítványok vonatkozásában tartalmaznak indokolást, továbbá az alperesek sajtónyilatkozatai tekintetében, valamint az indítvány által állított prejudikáció stb. vonatkozásában) megindokolta, hogy miért nem tartja azokat megalapozottnak. Megállapította továbbá, hogy az indítvány által állított, az eljáró bíróságok által elkövetett eljárási szabályok megsértését az indítvány csak általánosságban állítja, azonban azokat konkrétan nem nevesíti. Az Alkotmánybíróság – a bírói döntések indokait kifogásoló alkotmányjogi panaszokat elbíráló korábbi döntéseihez hasonlóan – jelen ügyben is emlékeztet arra, hogy „a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz nem tekinthető hagyományos értelemben vett jogorvoslatnak. Az Alkotmánybíróság ugyanis az alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is kizárólag az Alaptörvényt és az abban elismert jogokat oltalmazhatja {erről lásd elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]; legutóbb megerősítette: 3056/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [19]}. [...] Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indoklásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e ezeket a bizonyítékokat és érveket, illetve a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás, valamint az abból levont következtetés megalapozott-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy bíróságok jogértelmezése helyesen illeszkedik-e jogági dogmatika elfogadott szabályaihoz {3207/2015. (X. 27.) AB végzés, Indokolás [12], illetve 3067/2016. (IV. 11.) AB végzés, Indokolás [18]}” {3117/2016. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [16]}. Lásd összefoglalóan még: 3069/2017. (IV. 4.) AB végzés, Indokolás [9]; 3151/2018. (V. 7.) AB végzés, Indokolás [14].

- [34] Az Alkotmánybíróság az indítvány vizsgálata során arra a következtetésre jutott, hogy bár az indítványozók a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességgként a jóhírnévhez való joguk, a személyes adataik védelméhez való jogaik, a tisztességes hatósági és bírósági eljáráshoz való joguk sérelmét jelölték meg, az alkotmányjogi panaszuk valójában a büntetőeljárás jogellenességének a megállapítására, azon keresztül pedig a polgári eljárások, így a jogerős másodfokú döntés és az azt helybenhagyó felülvizsgálati ítélet alapjául szolgáló tényállás felülbírálatára irányul. Az indítvány valójában nem alkotmányossági érveket tartalmaz, hanem a támadott bírói döntés alapjául szolgáló tényállás cáfolatára vonatkozó ellenérveket sorakoztat fel. A fent kifejtettek alapján azonban az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy jelen ügyben sem bocsátkozhat annak érdemi vizsgálatába, hogy a Kúria döntése szakmailag megalapozott volt-e. E kérdés ugyanis nem alkotmányossági szempontú mérlegelést, hanem a tényállás törvényességi felülvizsgálatát, és az alapul fekvő polgári ügy újbóli eldöntését jelentené, ami által az Alkotmánybíróság a polgári bíróság szerepét venné át. Önmagában ugyanis az, hogy az indítványozó az egyébként megindokolt felülvizsgálati döntést (valamint tartalma szerint a felülvizsgálati ítélet által hatályában fenntartó jogerős másodfokú döntést) törvényességi szempontból tévesnek tartja, nem alkotmányossági kérdés.
- [35] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság a vizsgált ügyben nem talált olyan körülményt, amelyet a felhívott alapjogokkal összefüggésben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességgként értékelhetne, ezért az indítványt nem tudta befogadni.
- [36] 4. A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz részben nem tett eleget az Abtv. 52. § (1) bekezdése, illetve az (1b) bekezdésének *b)* és *e)* pontjainak, illetve a befogadhatóság Abtv. 29. §-ában előírt feltételének, ezért azt az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdései alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)*, *f)* és *h)* pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2020. szeptember 29.

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Varga Zs. András
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1960/2019.

• • •